

Guia d'Interpretació:

- 1 - Geografia física: l'arena sempre en moviment.
- 2 - Usos i serveis turístics, recreatius i ambientals de les platges
- 3 - Plantes i vegetació.
- 4 - Animals:
  - Invertebrats: escopinyes i papallones.
  - Vertebrats: rèptils i aus.
- 5 - Què hi ha dins la mar? Posidònia, algues i un poc de peixos.
- 6 - Entorn i paisatge.**

ENTORN I PAISATGE

Les platges i els sistemes dunars acostumen a ocupar una àrea de relleu deprimit, o sigui, una depressió litoral; una zona baixa allà on la mar pot treure l'arena i a on es pot anar acumulant, donant lloc a arenals i sistemes dunars. Aquesta obvietat té, però, tota una sèrie de consideracions associades, ja que en aquesta mateixa depressió hi confluiran molts altres elements de vital importància pel manteniment d'aquests espais litorals, ja sigui per simple gravetat o per les especials condicions que allà es donen. Per aquesta raó, quan es parla de l'entorn de platges també s'ha de xerrar de zones humides, torrents, barrancs, boscos, camps de cultiu, nuclis urbans, i de l'oposat, els penya-segats litorals.

Litoral Rocós

El cas contrari a les depressions litorals reblertes de sediments serien les zones de litoral rocós més o manco aixecat, els penya-segats. En aquest punt, ja hi ha una diferència clara entre la meitat nord i la sud de l'illa, des del punt de vista geològic. Al sud, la plataforma carbonatada dona lloc a penya-segats força verticals, de més alçada en la zona central de l'illa i més baixos en les costes sud-oriental i sud-occidental. També es donen casos de terrasses litorals on el pendent és pràcticament horitzontal fins a la mar. En qualsevol cas, el conjunt de la cala on es troba la platja presenta un aspecte similar i amb alçades més o manco constants.

En canvi a la meitat nord de l'illa, l'heterogeneïtat és major. A la major diversitat geològica es suma el fet que al ser roques més antigues es troben més deformades i erosionades. El resultat és que les cales es situen entremig de turons d'alçada variable, a vegades, amb diferents materials geològics que donen lloc a diferents tipus de penyals, textures i colors. És en aquest sector de l'illa on trobem platges amb major diversitat de formes.

Zones humides i torrents

El pendent també porta l'aigua cap a les zones més baixes, i açò fa que es trobin devora la mar l'arena que treu la mar i l'aigua que ve de terra endins, arrossegant amb ella una quantitat considerable de material erosionat al llarg del seu recorregut (sediments al·luvials). Aquest conjunt de sediments arenosos i al·luvials, sovint amb una elevada porositat, sobre una base de roca impermeable, és el que facilita l'existència d'una zona humida. Així, en funció del seu origen, la seva fondària, la permanència de l'aigua i altres factors, es podrà classificar com a llacuna, maresma, prat, bassa de desembocadura, etc. La platja i sistema dunar actua com una barra d'arena o restinga entre la zona humida i la mar, impeding que una i altra es mesclin. No obstant, aquesta barrera acostuma a ser trencada durant els episodis de més pluja, donant lloc a una gola de drenat d'aigua interior cap a la zona de mar. El mateix passa amb els torrents, tot i no formar zona humida. Aquests torrents associats a platges arenoses trenquen, en episodis de gran cabdal, les barres o superfícies d'arena que separen l'espai marí de l'espai de terra. Les zones de platja conformen d'aquesta manera l'espai de transició entre l'ambient continental i marí.

Barrancs

El que en un principi era una llera efímera de torrent ha esdevingut, amb el transcurs dels mil·lenis, en barrancs de considerable fondària, fruit de l'erosió hídrica sobre roques blanques. El resultat ha estat l'encaixament d'aquestes lleres donant lloc a una important habitació de caire transversal, el barrancs. Aquests ambients apareixen majoritàriament associats al migjorn de l'illa, on es troben materials eminentment calcaris, i destaquen sobretot a la part central, on hi ha una major altitud. Els barrancs es troben associats a la seva sortida amb zones de platja, i en alguns d'aquests punts es dona una confluència de processos actius. Per una banda, la baixada d'aigua del torrent

carregada de sediments cap a la mar, i per altra banda, l'aportació d'arena des dels fons marins cap a terra. El resultat habitual és per un cantó, una bassa de desembocadura darrere la platja, que en episodis de pluja trenca i arriba al mar; i per l'altre cantó, un petit sistema dunar que s'endinsa cap a l'interior.

Bosc

A la costa nord, el vent de tramuntana i la sal que porta no permeten l'existència de boscos propers al litoral. En lloc seu, la vegetació es generalment arbustiva, baixa i adaptada a les condicions donant lloc a models de creixement aerodinàmics. Són poques les platges que compten amb alguna ombra. No obstant, al sud sí que els boscos arriben fins just damunt els penya-segats i les platges. Les espècies més habituals en aquests casos són els pins (*Pinus halepensis*) sobre els sòls més arenosos i els fons de barranc, just darrere la platja. Els ullastres (*Olea europaea* var. *sylvestris*), apareixen sobre els penya-segats, en sòls prims i pedregosos, o en els fons de barrancs no gaire encaixats. Les alzines (*Quercus ilex* subsp. *ilex*) ocuparien una posició més endarrerida, en zones més arrecerades de l'interior, però en barrancs profunds i estrets, on no toca massa el vent, també arriben a les proximitats de la platja.

Camps de cultiu

Com s'ha comentat abans, la combinació de terrenys al·luvials i sòls arenosos amb una considerable humitat edàfica és habitual en les proximitats de moltes platges. De manera que aquests indrets resulten també molt fèrtils de cara a l'agricultura. Al llarg dels darrers segles són comuns algunes transformacions de sistemes dunars a camps de cultius, al manco, pel que fa al seu sector intern, associat a zones de dunes estabilitzades.

Nuclis urbans

La més recent incorporació a l'entorn i paisatge litoral són els nuclis urbans. Ja durant la primera meitat del segle XX apareixeran petits nuclis de cases al costat d'unes poques platges pròximes als nuclis de Maó i Ciutadella. Es tractava de cases d'estiueig, amb poca vocació modificadora del medi litoral. Aquest seria el cas de nuclis com sa Mesquida, es Grau, na Macaret, etc. L'evolució i ampliació d'aquests nuclis va donar lloc a la consolidació, en la segona meitat del segle, a segones residències i en alguns casos com a primeres residències.

De forma paral·lela i a partir dels anys seixanta, però sobretot als anys setanta i vuitanta, va ser quan amb els primer *boom* turístic es creen un bon nombre de noves urbanitzacions. Ja durant els anys noranta i principis de segle XXI, l'augment de la superfície urbana al litoral s'ha produït més per creixement dels nuclis ja existents que no per la nova creació. Actualment aquest creixement està condicionat al Pla Territorial Insular de 2003 (PTI) i no es preveu construcció de nous espais litorals.

